

2003

titel: [Randstad verandert in Deltametropool](#)

medium: De Water, nr. 90

datum: maart-2003

auteur:

Randstad verandert in Deltametropool

Over enkele decennia moeten Randstad en Groene Hart een internationaal aantrekkelijke plek zijn die zich kan meten met Londen, Milaan of andere wereldsteden. En wat de Eiffeltoren voor Parijs is, moet 'water' voor deze Deltametropool worden.

Het Groene Hart schrompelt ineen. Spoorlijnen en wegen doorsnijden de weidsheid; weilanden veranderen in bouwterreinen. Maar er lijkt een reddingsboei te zijn uitgeworpen door de vereniging Deltametropool. Onder die naam gaan tal van overheden schuil, waaronder de vier grote steden - maar ook vele andere steden rondom en in het Groene Hart - de provincies Noord- en Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland en verder enkele waterschappen en Kamers van Koophandel. Ook Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, de Land- en Tuinbouworganisatie LTO en de ANWB zijn sinds de oprichting, in 2000, lid.

'In zijn algemeenheid streven we een kwaliteitsverbetering na', zegt Joop van der Does die het hoogheemraadschap Rijnland vertegenwoordigt in de vereniging. 'Het Hollandse landschap heeft veel weg van een slecht beheerd opslagterrein van losse stadsfragmenten. Het traditionele onderscheid tussen volle, drukke steden en het lege, rustige landschap is weggefallen. Wat wij als vereniging Deltametropool beogen, is deze ontwikkeling te stoppen en het contrast tussen stad en platteland weer te vergroten.'

Waterrijk

Het open, waterrijke landschap van het Groene Hart is het uitgangspunt geweest voor de verkennende studies die de afgelopen jaren zijn verricht om die kwaliteitsverbetering tot stand te brengen. 'En omdat de problemen rond wonen, werken en vervoer pas zijn op te lossen als de waterhuishouding op orde is, zijn we daarmee begonnen', vervolgt Van der Does. Op dat terrein moet nog veel geregeld worden. 'Gezien de verwachte toename van het verziltingsprobleem zullen we voorraadbekkens voor zoet water moeten aanleggen, waarmee we straks in droge zomers de polders kunnen doorspoelen. En waarmee we de land- en tuinbouw kunnen verzekeren van voldoende zoet water.' Daarnaast zullen sommige polders aangewezen moeten worden als opvangbekken voor het geval de neerslag weer eens in grote hoeveelheden naar beneden komt.

In het rapport Waterrijk dat de vereniging vorig jaar uitbracht, is op een speciale waterkaart aangegeven hoe de waterhuishouding eruit zou kunnen zien. Van der Does: 'Let wel: zou kúnnen zien. Het is niet meer dan een voorbeeld. Maar de boerenorganisaties hebben wel aan ons plan meegewerkt, dus dat vergroot de haalbaarheid.' De Polder Nieuwkoop en de Middelburg Tempelpolder (ten noorden van Gouda) staan erop aangegeven als voorraadpolders, evenals de Polder Bethune (boven Maarssen) en een deel van Polder Groot Mijdrecht. 'Er is bewust voor gekozen die voorraadpolders in het oosten van het gebied te situeren en daar de diepst gelegen polders voor te kiezen, omdat we daarmee tegelijkertijd de verdroging bestrijden.' Voor dát doel stelt Waterrijk voor om het peil van de Horstermeerpolder op te zetten. Van der Does: 'Die polder is berucht omdat er met zout en arseen vervuilde kwel bovenkomt. Dat probleem is uit de wereld als de grondwaterstand niet zo kunstmatig laag wordt gehouden.' Een ander voorstel voor deze polder is om het brakke water dat er opborrelt, niet langer op de Vecht, maar op het Amsterdam-Rijnkanaal uit te slaan.

Om de voorraadpolders van aanvoer van zoet water te verzekeren zijn twee aanvoerroutes ontworpen. De noordelijke bron is het IJsselmeer. Bij Muiden wordt water de Vecht 'opgestuurd' dat ter hoogte van Vreeland naar de Loosdrechtse Plassen en de Vinkeveense Plassen wordt geleid.

De Middelburg Tempelpolder moet zijn water uit een zuidelijke bron, de Lek, betrekken. Van der Does: 'Daarvoor is het nodig dat de Hollandse IJssel weer een open verbinding met de Lek krijgt, maar die is in Nieuwegein vrij simpel tot stand te brengen.'

Nieuwe vaarroutes

Deze aanvoerroutes worden in Waterrijk tot het primaire systeem gerekend. Daarnaast onderscheidt de waterkaart die

bij het rapport hoort, nog een secundair systeem, dat uiteenvalt in de elementen: Aarlanden, Boskoop, Delfland en zuidelijke route. Het grote verschil met het primaire systeem is dat de watersporters van deze 'routes' geen gebruik kunnen maken. Zij zijn bedoeld om zoute kwel tegen te gaan of om overtollig water te bergen dan wel een voorraad schoon water te kunnen aanleggen.

De vereniging Deltametropool wil tegelijk met het op orde brengen van de waterhuishouding een recreatief netwerk aanleggen. 'De verbindingen over water tussen de steden en het Groene Hart kunnen beter. Vanuit Amsterdam is het nog wel te doen om met een bootje naar het plassengebied te varen, maar vanuit Rotterdam bepaald niet. Daarom stellen we een vaarroute tussen de Rotte en de Oude Rijn voor die door het Bentwoud moet komen te lopen en eindigt bij Alphen aan de Rijn. Dat zou de Gouwe enorm ontlasten.'

Metropolitaan parksysteem

Als het Groene Hart na al deze ingrepen ten behoeve van de waterhuishouding is aangepast, is het volgens Van der Does beter om het gebied om te dopen in Waterrijk. 'En dit Waterrijk zal door zijn welgekozen ligging van plassen en waterlopen een belangrijke bijdrage gaan leveren aan de inrichting van de Deltametropool. Het Waterrijk moet de drager van het metropolitaan parksysteem worden dat ons voor ogen staat.'

Zo'n systeem bestaat in de eerste plaats uit een recreatief hoofdnet voor varen, fietsen en wandelen, en is bedoeld om de cultuurhistorische waarden van het landschap te verstevigen. 'We hebben ons laten inspireren door wat er tussen 1650 en 1700 in Parijs gebeurde, toen de koning en de adel hun residenties naar buiten de stad verplaatsten. Een soortgelijke ontwikkeling heb je ruwweg een eeuw later in Wörlitz, bij Dessau, gezien. Daar is een Gartenreich aangelegd, waarvoor wegen, waterlopen, weiden, akkers, bossen, kortom een hele landstreek landschaparchitectonisch is verfraaid.' Een derde stad die model heeft gestaan voor Deltametropool is Boston. Daar is tussen 1878 en 1895 een parksysteem aangelegd, dat niet alleen tot doel had de stad te verfraaien, maar dat ook de stedelijke afwatering moest oplossen.

Voor Deltametropool moet het water nog veel meer dan in deze steden de basis van het parksysteem worden, vindt Van der Does. 'Dat heeft natuurlijk alles met de ligging te maken en met de problemen die hier spelen.' Toch wil hij het van een andere, meer positieve kant benaderen. 'Water moet het beeldmerk van Deltametropool worden, zoals de Eiffeltoren dat voor Parijs is en de Big Ben voor Londen.'

Omarmd

Het rapport Waterrijk is goed ontvangen. Van der Does: 'Delen ervan zijn opgenomen in de deelstroomgebiedsvisies die provincies en waterschappen hebben opgesteld. Polder Nieuwkoop heeft inderdaad - zij het niet in zijn geheel - de bestemming zoetwatervoorraadberging gekregen. En ook de Middelburg Tempelpolder is daarvoor aangewezen.'

Net zo belangrijk vindt hij het dat provincies en grote steden het idee van Deltametropool hebben omarmd en hebben besloten samen te werken bij het nastreven van de doelen. 'Men heeft ingezien dat sommige problemen alleen zijn op te lossen door samen te werken en dat het zinniger is elkaar niet te beconcurreren.'

Voor sommige bestuurders is het zinvol geweest om aan de ontwikkeling van Waterrijk mee te werken en daarmee over de eigen grenzen heen te kijken. Van der Does: 'Ik herinner me een uitspraak van iemand van de gemeente Haarlemmermeer. Die zei nu te begrijpen waarom er door het zuidelijke deel van de Haarlemmermeerpolder een verbinding was gedacht tussen de Westeinderplassen en de westelijke ringvaart. Nu hij het grote verband had gezien, was hij voorstander; als losstaand plannetje had hij er waarschijnlijk niets in gezien.'

WvW

Meer informatie:

Joop van der Does, Hoogheemraadschap van Rijnland
tel (071) 51 68 422
e-mail: joop.does@rijnland.net

Deltametropool, ir. Jan Willen Kooijmans, tel: (015) 215 30 11